

ACHT NA LEANAÍ, 2001

RÉAMHRÁ

Is mór an onóir dom gur iarradh orm foilseachán Chumann na hÉireann do Staidéar ar Chiontóireacht ar na páipéir chomhdhála ón gComhdháil 2003 ar ábhar Acht na Leanaí, 2001 a sheoladh. Cuireann an Cumann áit chruinnithe an-luachmhar ar fáil do dhaoine ó chúlraí difriúla a bhfuil leas acu i gciontóireacht. Léirítear an t-idirghníomhú seo idir na gairmeacha difriúla sna páipéir éagsúla a tugadh ag Comhdháil 2003 agus táthar á bhfoilsíú inniu.

ACHT NA LEANAÍ, 2001

Is éacht mór a bhí in achtú Acht na Leanaí, 2001. Bhí acht eile a thiocthadh in áit an *Children Act, 1908*, á lorg le fada ag oibrithe chúram leanaí agus ag cleachtóirí dlí.

Ag comhdháil chun foilsíú Bhille na Leanaí, 1999 a fhógairt dúirt an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe dlí a bhí ann an tráth sin, John O'Donoghue, gur chruthaigh sé “cothromas cóir idir riachtanais agus leasanna na gciontóirí ar leanaí iad agus cosaint don phobal agus a bhfuil go maith don tsochaí tríd is tríd”. Tugadh moladh forleathan don Acht féin, dá nuálacht agus don iarracht chomhfheasach a rinne lucht déanta reachtaíochta lena chinntiú nach mbainfí úsáid as coimeád amach anseo ach amháin mar an rogha deireanach nuair a bhítear ag déileáil le ciontóirí óga. Forálann sé do roinnt beart a thabhairt isteach chun cur in aghaidh ógchiontóireacht in Éirinn. Deir an meamram mínithe don Bhille gurb é a phríomhchuspóir:

“reacht nua-aoiseach cuimsitheach a thabhairt isteach in áit na bhforálacha den *Children Act, 1908* atá fós ann agus an reachtaíocht a bhaineann leis. Soláthraíonn sé ar an gcéad dul síos agus den chuid is mó creat chun córas ceartais d’ógánaigh a fhorbairt. Ar an dara dul síos, achtaíonn sé forálacha Acht 1908 an athuair, agus tugann cothrom le dáta iad ag cosaint leanaí i gcoinne daoine a bhfuil na leanaí sin faoina gcoimeád, faoina gceannas nó faoina gcúram. Ar an tríú dul síos, forálann sé do comhdháil leasa teaghlach agus

forálacha nua eile chun déileáil le leanaí a bhíonn imithe ó smacht ach nach ndéanann cionta”. [Aistriúchán neamhoifigiúil] ¹.

Mar sin féin, ní chiallaíonn achtú an Achta tada mura gcuirtear i bhfeidhm é. Ní amháin gur píosa reachtaíochta fada agus casta é an tAcht, ach is cosúil go bhféadfadh a fheidhmiú a bheith fada agus casta freisin. Cuid casta dá fheidhmiú ná go bhfuil trí Roinn Rialtais freagrach as gnéithe den Acht cé go bhfuil an fhadhb sin feabhsaithe a mhéad go bhfuil Aire Stáit amháin freagrach as an rud ar fad a chomhordú le tacaíocht ón Oifig Náisiúnta Leanaí.

PÁIPÉIR NA COMHDHÁLA

Thagair Martin Tansey, Cathaoirleach Chumann na hÉireann don Staidéar ar Chiontóireacht, ina aitheasc tosaigh do Chomhdháil 2003, d’fheidhmiú céimithe an Achta agus chuir an cheist cibé ar “*The Children Act, 1908 - 100 bliain ar aghaidh?*” an teideal a bheadh ar an gcomhdháil in 2008. Bhí amchlár d’fheidhmiú beartaithe an Achta do 2002 de réir na Oifige Náisiúnta Leanaí san áireamh i dtuarascáil Chomhdháil IASD 2002. De réir an liosta sin bhí Cuid 10 a dhéileáil le Scoileanna Coinneála Leanaí, Cuid 11 a fhorálann do Bhord Seirbhísí Cónaithe Speisialta a bhunú agus Cuid 2 a fhorálann do Chomhdhálacha Leasa Teaghlaigh arna rith ag Boird Sláinte sceidealta le feidhmiú go hiomlán nó i bpáirt faoi dheireadh 2002. Ar feadh m’eolais, is é bunú an Bhoird Seirbhísí Cónaitheacha an t-aon cheann díobh sin atá curtha i bhfeidhm go hiomlán agus tharla sé sin i mí na Samhna 2003.

Rinne an tAire Lenihan ina aitheasc ag an gComhdháil achoimre ar an staid reatha maidir le feidhmiú an Achta. Thagair sé do thosú beartaithe Chodanna 2, 3 agus 11. Níor thagair sé do Chuid 5 a thabhairt isteach a dhéileáil le haois na freagrachta coiriúla, dualgas an Gharda Síochána i ndáil le leanaí faoin aois a dhéanann cionta agus an dlí i ndáil le daoine a chabhraíonn le leanaí faoin aois cion a dhéanamh. Mar sin féin, mhínigh an Oifig Náisiúnta Leanaí sa chur i láthair a rinne sí nach bhfuil aon dáta

¹ Bille na Leanaí 1999. Meamram Mínithe I. p. 1

thosach feidhme socraithe fós d'fheidhmiú Chuid 5 mar i láthair na huairé nach bhfuil na Boird Sláinte réidh le seirbhísí a sholáthar do leanaí faoi 12 bliana. Níor thug sé aon **leid** cathain a bheadh na hinstiúidí sin in ann na seirbhísí sin a sholáthar nó má tá aon dáta beartaithe dá fheidhmiú. Suimiúil go leor de réir an chuir i láthair tá an Roinn Dlí agus Cirt freagrach as feidhmiú Chuid 5 den Acht ach fós is í an Roinn Sláinte a bheidh freagrach as bainistiú na leanaí sin.

Go dtí seo, dá réir sin, is cosúil nach mbaineann ach feidhmiú de réir sprioc leis an gclár do rabhaidh athnuachana agus comhdhálacha arna n-oibriú ag Oifig Náisiúnta Ógánach an Gharda Síochána dá bhforáiltear i gCuid 4. Cé nach bhfuil aon staitisticí ann i ndáil le rathúlacht an chlár ag an staid luath seo, thuairisc meastóireacht ar chlár píolótach a tugadh chun críche i nDeireadh Fómhair 2001 go ndearna os cionn an trian de na rannpháirtithe cion in athuir.² Tá an clár atá bunaithe ar reacht i mbun oibríochta ón 1 Bealtaine 2002 agus tá Aonad Taighde an Gharda Síochána á mheasúnú faoi láthair³.

Thug Jim McGrath ó Netcare Consultancy a bhí páirteach i gComhdhálacha Teaghlaigh in Éirinn ó 1995⁴ chun suntais na fachtóirí riosca is féidir a bheith ina gcúis le “hógántacht mhífheidhmeach agus chorraitheach”. Dúirt sé go gcaithfear dul i ngleic leis na fachtóirí sin ar fad go luath agus faraor sin rud nach ndéanann an tAcht seo. Thagair sé do thaighde a thaispeáin gur dóchála go mbeidh leanaí a bhíonn as láthair ón scoil páirteach i ngníomhaíocht choiriúil i rith an ama sin. Mol sé cleachtais athnuachana ar nós comhdhálú ar féidir leo tionchar dearfach a bheith acu ar láithreachta scoile, iompar foréigneach i scoileanna agus iompar eile nach féidir glacadh leis, agus thagair sé dá thaithí féin i Sasana a raibh torthaí maithe go suntasach ag idirghabháil luath chun déileáil le neamhláithreachta scoile - go deimhin is é an focal a d'úsáid sé féin ná “astounding”.

² O'Dwyer, K. (2001) “Restorative Justice Initiatives in the Garda Síochána: Evaluation of the Pilot Programme”, Garda Research Unit Report No 4/01, An Teampall Mór: Coláiste an Gharda Síochána.

³ O'Dwyer, K. (2002) “A Programme of Restorative Cautioning by the Police in the Republic of Ireland”. Páipéar a ullmhaíodh do Dhara Comhdháil Fhóram na hEorpa d'Idirghabháil Íospartach-Ciontóra agus Ceartas Athnuachana , 10-12 October 2002.

⁴ Eolas ar Láithreán Gréasáin Netcare, www.netcare-ni.com

COMHDHÁLÚ GRÚPAÍ TEAGHLAIGH AGUS CEARTAS ATHNUACHANA

Tá fáilte fhorleathan curtha roimh thabhairt isteach comhdhálacha grúpa sa chóras ceartais d'ógánaigh in Éirinn mar ghluaiseacht ó choinneáil agus i dtreo fhócas ar riachtanais an chiontóra aonair. Forálann an tAcht do thrí chineál comhdhálacha difriúla: An Chomhdháil Leasa Teaghlaigh arna oibriú ag na Boird Sláinte, an Chomhdháil Ógánach arna oibriú ag an nGarda Síochána mar chuid den Chlár Athstíúrtha d'Ógánaigh agus an Chomhdháil Teaghlaigh arna oibriú ag an gComhdháil Promhaidh agus Leasa.

Is as an Nua Shéalainn a tháinig coincheap na Comhdhála Teaghlaigh agus ó shin i leith tá sé curtha in oiriúint do bhainistiú ciontóirí óga i go leor dlínsí ar fud an domhain lena n-áirítear an Astráil, Ceanada, Sasana, Meiriceá Thuaidh agus an ceann is déanaí dlínse seo againn féin. Tuairiscíodh i ndoiciméad comhairleach a d'fhoilsigh Rialtas na Breatainne i mí Iúil 2003⁵ go raibh éifeachtaí an-dearfacha ag comhdhálú agus modhanna ceartais athnuachana a tabhairt isteach chun déileáil le ciontóirí óga ar na rátaí a ndéantar cionta an athuair agus ar na rátaí a gciontaítear daoine an athuair.

Cuirim fáilte láidir roimh an gcomhdhálú athnuachana atá tugtha isteach ag an Acht mar mhodh chun déileáil le leanaí a dhéanann cionta. Chuir sé sin malairt a raibh fáilte roimhe ar fáil do choinneáil chomh maith le modh chun faireachán a dhéanamh ar chiontóirí óga agus an deis a thabhairt dóibh ról a bheith acu ina dtodhchaí féin a chinneadh, nach raibh, faraor, ag go leor díobh go dtí sin. Is é an fachtóir lárnach i ngach ceann de na trí chineál comhdhálacha a bhforálann an t-Acht dóibh ná i ngach cás go mbíonn tuismitheoirí nó caomhnóir an linbh páirteach sa chomhdháil teaghlaigh. Mar sin féin, is é fírinne an scéil go mbíonn go leor de na leanaí a thagann chuig aird Oifig an SIP nó na Cúirte Leanaí ciontaithe go minic cheana agus nach mbíonn siad faoi mhaoirseacht ná faoi chúram tuismitheoirí nó caomhnóirí, nó sin go dtagann siad ó imthosca ina bhfuil easpa tacaíochta dóthanaí teaghlaigh.

⁵ Cuibhreannas Taighde Ceartais. Doidiméad comhchomhairle ar Straitéis an Rialtais maidir leis an gCeartas Athnuachana 22^ú Iúil 2003.

I rith cheann de sheisiúin ceisteanna agus freagraí na Comhdhála pléadh an cheist cibé an mbeadh ról ag comhdhálú chun bainistiú a dhéanamh ar ógchiontóirí gnéis. Is é an freagra a tugadh go raibh Clár Athstíúrtha an Gharda Síochána oscailte do gach duine beag beann ar an gcatagóir ciona ach d'aithin go dtí sin nach raibh aon chás den chatagóir ciona sin le tuairisciú. Go deimhin, ba chóir a thabhairt ar aird sular tugadh isteach an tAcht go raibh liosta de chionta an-tromchúiseacha ann a raibh gá le mo thoilíú sula ligfí óganach isteach i gClár Athstíúrtha an Gharda Síochána agus bhí cionta gnéis thromchúiseacha ar an liosta sin. Cé go bhfuil cumhacht ag an Aire le halt 47 den Acht cionta áirithe a eisiamh ó scóip na scéime ní dhearna sé sin. I bprionsabal tá gach cion clúdaithe. Mar sin féin, beidh le feiceáil cad é an seasamh a ghlacfaidh na Gardaí i gcásanna lena mbaineann cionta an-tromchúiseacha de bhrí nach bhféadfaidh ligean isteach chuig an gclár a bheith ar neamhréir le leasanna na sochaí agus an íospartaigh.

Tuairiscíonn taighde idirnáisiúnta go n-admhaíonn os cionn leath na gciontóirí fásta gnéis go raibh siad páirteach in iompar mí-úsáideach gnéis nuair a bhí siad ina ndéagóirí⁶. Léirigh taighde in Éirinn ar an ábhar seo go mb'ógánaigh 15 bliana d'aois nó níos óige a bhí i 21% de na daoine ar deimhníodh go ndearna siad mí-úsáid ar leanaí⁷. Mheas Tuarascáil SAVI (2002) gur ógánaigh a bhí sa trian de na daoine a rinne mí-úsáid ar leanaí. Ó thaobh seo againne de, tá an tasc ag an Oifig déileáil leis an gcatagóir cásanna seo agus cinneadh a dhéanamh cibé an ndéanfar ionchúiseamh nó nach ndéanfar. Go hidéalach, is fearr a dhéileálfai le hógchiontóirí gnéis trí chóireáil nó teiripe oiriúnach agus ní dealraitheach tríd is tríd gurb é coinneáil an modh is inroghnaithe. Ba chóir a lua freisin d'íospartach linbh is é is dócha go mbeadh tráma ag baint le hionchúiseamh. Mar sin féin, i gcás nach mbíonn ciontóirí sásta tabhairt faoi chóireáil nó go mainníonn siad sin a dhéanamh tiocfaidh fadhbanna ciotrúnta chun cinn mar gur léir gur baol d'ógánaigh eile na ciontóirí sin, chomh maith le bheith ina mbaol dóibh féin. Mura bhfuil aon áit ann chun na daoine óga sin a chur chun chóireáil a fháil agus mura bhfuil aon áit oiriúnach dóibh lena gcoinneáil is dócha go ndéanfaidh siad cion an athuair.

⁶ Féach Knight, R. agus Prentky, R. "Exploring Characteristics for Classifying Juvenile Sex Offenders" in H. E. Barbaree, W. L. Marshall agus S. M. Hudson (eds) *The Juvenile Sex Offender*. Guildford Press, 1993 p.46.

⁷ O'Reilly, G. agus Carr, A. (1999). Child sexual abuse in Ireland: A synthesis of two surveys. *The Irish Journal of Psychology*, 20, 1-14.

Fadhb ar leith a d'fhéadfadh teacht chun cinn ná go mbraitheann roghanna bunaithe ar thoilteanas deonach tabhairt faoi chóireáil ar thoilteanas an chiontóra an cion a admháil agus comhoibriú leis an gclár cóireála. Ní bhíonn sin amhlaidh i gcónaí, agus is é an toradh a bhíonn air ná nach bhfuil aon rogha ann ach ionchúiseamh a dhéanamh. D'fhéadfadh deacracht áirithe teacht chun cinn tar éis aois na freagrachta coiriúla a athrú áit nach mbeadh ciontóirí faoin aois nua de 12 ullmhaithe an rud a rinne siad mícheart a admhú agus comhoibriú sna cláir chóireála. B'fhéidir go dteastódh tuilleadh machnaimh faoi seo. Mar sin féin, is cosúil go soláthríonn forálacha alt 53 bunús dóthanach chun leanbh faoi 12 a thabhairt faoi chúram nuair is gá.

Faoin Acht tá aois na freagrachta coiriúla ardaithe ó seacht mbliana d'aois go dtí 12. Mar sin féin, tá an t-alt sin den Acht le feidhmiú fós. Ciallaíonn sé sin de thráth na huaire go bhfuil an chumhacht ag m'Oifig leanbh os cionn seacht mbliana d'aois a ionchúiseamh. I gcleachtas, is tarlú annamh é leanbh faoi 12 a ionchúiseamh agus ní bhreithneoinn sin a dhéanamh ach amháin i gcás nach raibh aon rogha réasúnach eile ar fáil. Mar riail ghinearálta, is cosúil é a bheith contrárach píosa reachtaíochta a bheith ann atá ag díriú isteach níos mó ar athshlánú agus cosc ná ar phionósú agus ansin a cheadaíonn go bhféadfaí leanbh a ionchúiseamh atá idir seacht mbliana d'aois agus dhá bhliain déag d'aois. Is dócha nach bhfuil an t-alt sin den Acht feidhmithe fós mar nach bhfuil na seirbhísí ag na Boird Sláinte fós chun déileáil leis na daoine óga sin. Ba chóir sin a dhéanamh go práinneach. Is ábhar imní domsa go dtagann an cheist os mo chomhair fós ó am go chéile cibé an ndéanfaí leanbh faoi 12 a ionchúiseamh.

Nuair a bhí an tAcht ag céim Bille tharraing an moladh sa Bhille aois na freagrachta coiriúla a ardú go leor cainte. Tháinig an cinneadh aois na freagrachta a ardú tar éis moltaí i gCéad Thuarascáil Roghchoiste na Dála a mheas nach gcuirfí ógchoireacht i bhfeidhm ach ar na gníomhartha coiriúla sin a dhéanann daoine idir 12 agus 18 bliana d'aois.⁸ Ní shin le rá nach féidir le leanaí faoi 12 an éigeart a dhéanamh, ach nach é agairt an dlí choiriúil an freagra cuí ar dhaoine óga den sórt sin a dhéanann an éigeart.

Forálann an tAcht faoi alt 111 d'orduithe maoirseachta tuismitheoireachta a thugann an deis don chúirt ordú a dhéanamh do mhaoirseacht ar leanaí na dtuismitheoirí i gcás "gur

deimhin léi gur chuir mainneachtain toiliúil tuismitheoirí na leanaí cúram nó rialú a ghlacadh ar an leanbh le hiompar coiriúil an linbh” [Aistriúchán neamhoifigiúil].⁹ Níl an chuid seo den Acht tugtha i bhfeidhm fós. Rinneadh roinnt cáineadh air. Tugann Alt 113 an deis don Chúirt Leanaí fineáil a ghearradh ar tuismitheoirí nó ar chaomhnóir linbh i gcásanna a mbreithníonn sí gur chuir mainneachtain tuismitheoirí an linbh cúram nó rialú a ghlacadh ar an leanbh le hiompar coiriúil an linbh¹⁰. Tá an t-alt seo i bhfeidhm anois.

Níl an modh seo chun tuismitheoirí a bheith freagrach as iompar ciontach a leanaí oiriúnach ach amháin i gcásanna a dtagann leanaí ó thithe nó ó thimpeallachtaí teaghlaigh a mbeifí ag súil go mbeadh éifeacht ag fineáil a chur ar na tuismitheoirí nó na tuismitheoirí a bheith freagrach astu ar iompar an linbh. Faraor, i go leor cásanna bíonn an oiread cleachtadh forleathan ag leanaí a dhéanann cionta ar an gcóras ceartais choiriúil nach bhfónódh fineáil a chur ar a dtuismitheoirí nó ar a gcaomhnóirí mar chosc orthu coireanna a dhéanamh. Ní féidir le roinnt tuismitheoirí a leanaí a stopadh ó theacht ar aird an chórais cheartais choiriúil. Tá ardú ag teacht ar an líon tuismitheoirí nach bhfuil in ann a leanaí a rialú atá ag teacht chun na cúirte ag iarraidh cúnaimh Stáit chun sin a dhéanamh.

In agallamh a thug an Príomh-Bhreitheamh Ronan Keane ar staid reatha an chórais ceartais d’ógánaigh in Éirinn, dúirt sé gur thug sé faoi deara ón tráth a chaith sé féin ar an mbinse gur teaghlaigh mífheidhmeacha is bonn le méid ollmhór ógchoireachta. Dúirt sé freisin gur gné thábhachtach é gan ról athar a bheith ann agus go gcuirtear isteach go dona ar leanaí nuair nach mbíonn aon phearsa fir socraithe ina saol.

Tharraing a thuairim go leor poiblíochta, cuid de cáinteach. Ach cinnte ní féidir cur in aghaidh na hargóna go dtagann formhór mhór na leanaí a dhéanann cionta ó theaghlaigh nach bhfuil in ann ceart a bhaint den saol, nach bhfuil acmhainní nó tacaíocht leordhóthanach acu, nó a bhfuil easpa scileanna acu chun cúram a dhéanamh do leanbh a bhfuil deacracht leis nó léi. Is scil chrua í tuismitheoireacht fiú an tráth is

⁸ Dáil Éireann. (1992) First Report of the Select Committee on Crime. Juvenile Justice – Its Causes and Remedies.

⁹ Acht na Leanaí 2001, s.111 (1)

¹⁰ Irish Current Law Statutes Annotated. 01-24.312

fearr a bhíonn cúrsaí. Ní haon iontas é go bhfuil tasc níos deacra ag máthair a bhíonn ag tógáil linbh léi féin ná mar a bhíonn ag máthair a dhéanann sin le tacaíocht ó dhuine fásta eile. Ar ndóigh is fearr tuismitheoir maith amháin ná beirt dhrochthuismitheoirí. Ach ní haon léiriú é sin ar go leor tuismitheoirí aonair a n-éiríonn leo a leanaí a thabhairt trí na blianta crua déagóra a rá nach mbíonn mórán leanaí i dtrioblóid a thagann ó chúdraí cobhsaí teaghlaigh áit a bhfuil tacaíocht ó bheirt thuismitheoirí grámhara acu. Ná ní léiriú é ar an gcúram grámhar a thugann beagnach gach máthair singil dá leanaí a rá go bhfuil míbhuntáiste ag leanbh, agus go háirithe buachaill, a thógtar gan rólchuspa oiriúnach fir nó gan tacaíocht mhothaitheach athar. Ní shin le rá ar ndóigh, nach bhféadfadh leanbh a bhíonn faoi thionchar rólchuspa míoiriúnach fir a bheith faoi mhíbhuntáiste níos mó fós! Ar ndóigh, nuair nach ann do na staitisticí lena bhféadfaí comparáid a dhéanamh idir staid leanaí i dtrioblóid agus leanaí faoi mhíbhuntáiste tríd is tríd tá sé dodhéanta a bheith go hiomlán cinnte faoina mhéad gur fachtóir de é seo ach ón méid atá feicthe agam féin bheadh an claonadh ionam aontú lena ndúirt an Príomh-Bhreitheamh.

FORÁLACHA CÓNAITHEACHA AGUS COINNEÁLA D'ÓGCHIONTÓIRÍ

Cé gur píosa reachtaíochta nuálach agus atá ag smaoineamh chun cinn é Acht na Leanaí, 2001, ní féidir leis ach méid áirithe a dhéanamh maidir le fadhb na n-ógchiontóirí in Éirinn. Cé go bhfuil sé tábhachtach go n-imeoimís ó bheith ag smaoineamh ar choinneáil mar an t-aon rogha chun déileáil le hógchiontóirí, nó fiú mar an rogha is fearr, tá roinnt cásanna ann nuair a theipeann gach rud eile gurb é an t-aon rogha é. Is obair in aisce é dúinne a bhíonn ag obair le hógchiontóirí, cibé mar riarthóirí, cúramóirí nó dlíodóirí, cluas bhodhar a thabhairt don fhíric go bhfuil roinnt ógchiontóirí ann atá ina mbaol tromchúiseach dóibh féin agus don tsochaí agus go bhfuil réiteach coimeádta cuí agus riachtanach. Is minic cásanna ann de chúisimh a bheith á dtabhairt in aghaidh ógchiontóirí a bhíonn ciontaithe go minic cheana. Conas ar féidir glacadh leis go mbeadh duine óg ina sheasamh nó ina seasamh os comhair na cúirte agus liosta de chiontuithe roimhe seo aige nó aice, agus i roinnt cásanna is féidir leis sin a bheith ina fhiúirí dúbailte agus gar do chaoga nó níos airde?

Sna cásanna sin tá sé fíorphráinneach go mbeadh saoráidí agus ionaid ann atá in ann na hógchiontóirí is tromchúisí a bhainistiú agus iarracht éigin a dhéanamh i dtreo a n-athshlánaithe. Tá Cuid 10 den Acht, ina bhfuil forálacha d'oibriú agus do bhainistiú scoileanna coinneála leanaí agus a leagann amach freisin an tslí ba chóir na scoileanna sin a rith, le feidhmiú go fóill. Níl dóthain áiteanna daingne ar fáil go fóill chun leanaí atá imithe ó smacht a choinneáil. Is minic nach mbíonn aon tsaoráid ann ina bhféadfaí ógchiontóirí a chur nó déantar iad a choinneáil ar feadh tréimhse róghearr nach féidir idirghníomhú éifeachtach a dhéanamh. Scaoiltear amach ansin ar bannaí iad áit ar dócha go nglacfaidh siad páirt i dtuilleadh iompair choiriúil.

Tá daoine óga ann, dá bhrí sin, a bhíonn páirteach i gcionta an-tromchúiseacha ar léir gur baol iad dóibh féin agus do dhaoine eile nó nach cuí smachtbhannaí an phobail ina leith. D'fhéadfadh sé nach modh oiriúnach é scoileanna leanaí chun déileáil le daoine óga atá an-threampánach mar i go leor cásanna éalaíonn na ciontóirí óga ó na scoileanna nó ní bhíonn an spás ná na saoráidí ann chun déileáil le hiompar treampánach nó frithshóisialta. Do chuid de na ciontóirí óga seo, bíonn gá, faraor, le coimeád ard-slándála.

Tá impleachtaí móra ar acmhainní aige seo ar fad. Níl cúram cónaitheach do leanaí atá imithe ó smacht saor. Níl réitigh neamhchoimeáda saor ach an oiread. Tá diansaothar ag baint leo agus tógann siad am. Cosnaíonn saothar agus am airgead. Ach seo réimse amháin nach féidir linn aicearraí a dhéanamh. Má shábhálaimid euro anois, cén costas a chuirfidh sé orainn i gceann deich mbliana - deich, fiche, tríocha euro? Is iad na hiarmhairtí a bheidh ag airgead a shábháil anois ar chláir chearta chun déileáil le costas leanaí atá imithe ó smacht ná saoil a bheith millte sa todhchaí, saol na leanaí iad féin agus saol a n-íospartaigh. Cad é an praghas is féidir a chur ar shaol dhuine éigin a mharaítear mar gheall ar spraoithiománaí óg ar tugadh cead dó a bheith ag imeacht saor mar nach raibh aon áit dó in aonad daingean?

Mar fhocal scoir, is ócáid thráthúil agus a raibh fáilte roimpi a bhí i bhfoilsíú thuarascáil Chomhdháil IASD na bliana seo caite. Is léiriú iad na páipéir ar spléachadh den staid ina bhfuil feidhmiú Acht na Leanaí, 2001 anois. Tá súil agam go ngníomhóidh siad mar spreagadh chun dúbailt a dhéanamh ar an iarracht an tAcht seo a chur i bhfeidhm ina

iomláine go luath amach anseo agus nach tairngreacht chruinn a bheidh i bhfís Martin Tansey de chomhdháil in 2008 leis an téama - “*The Children Act 1908* - 100 bliain ar aghaidh”.

James Hamilton

An Stiúrthóir Ionchúiseamh Poiblí
18 Feabhra 2004